

Kolmapäev, 10. juuni 2015

P8_TA(2015)0228

Türgi 2014. aasta eduaruanne

Euroopa Parlamendi 10. juuni 2015. aasta resolutsioon komisjoni Türgit käsitleva 2014. aasta eduaruande kohta (2014/2953(RSP))

(2016/C 407/07)

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse komisjoni 2014. aasta eduaruannet Türgi kohta (SWD(2014)0307),
- võttes arvesse komisjoni 8. oktoobri 2014. aasta teatist Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Laienemisstrateegia ja peamised ülesanded aastatel 2014-15“ (COM (2014)0700),
- võttes arvesse oma varasemaid resolutsioone, eriti 10. veebruari 2010. aasta resolutsiooni Türgi 2009. aasta eduaruande kohta ⁽¹⁾, 9. märtsi 2011. aasta resolutsiooni Türgi 2010. aasta eduaruande kohta ⁽²⁾, 29. märtsi 2012. aasta resolutsiooni Türgi 2011. aasta eduaruande kohta ⁽³⁾, 18. aprilli 2013. aasta resolutsiooni Türgi 2012. aasta eduaruande kohta ⁽⁴⁾, 13. juuni 2013. aasta resolutsiooni olukorra kohta Türgis ⁽⁵⁾, 12. märtsi 2014. aasta resolutsiooni Türgi 2013. aasta eduaruande kohta ⁽⁶⁾, 13. novembri 2014. aasta resolutsiooni Türgi pingeid tekitava tegevuse kohta Küprose majandusvööndis ⁽⁷⁾ ning 15. jaanuari 2015. aasta resolutsiooni sõnavabaduse kohta Türgis ⁽⁸⁾,
- võttes arvesse oma 15. aprilli 2015. aasta resolutsiooni Armeenia genotsiidi 100. aastapäeva kohta ⁽⁹⁾,
- võttes arvesse Türgiga peetavate läbirääkimiste raamistikku, mis võeti vastu 3. oktoobril 2005. aastal,
- võttes arvesse nõukogu 18. veebruari 2008. aasta otsust 2008/157/EÜ, millega sätestatakse Türgi Vabariigiga loodud ühinemispartnerluse põhimõtted, prioriteedid ja tingimused („ühinemispartnerlus“) ⁽¹⁰⁾, ning nõukogu varasemaid, 2001., 2003. ja 2006. aasta otsuseid ühinemispartnerluse kohta,
- võttes arvesse nõukogu 14. detsembri 2010. aasta, 5. detsembri 2011. aasta, 11. detsembri 2012. aasta, 25. juuni 2013. aasta, 24. oktoobri 2014. aasta ja 16. detsembri 2014. aasta järeldusi,
- võttes arvesse Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni artiklit 46, milles on sätestatud, et konventsiooniosalised peavad järgima Euroopa Inimõiguste Kohtu lõplikke otsuseid kõigis nende osalusega kohtuasjades,
- võttes arvesse Euroopa Liidu põhiõiguste hartat,
- võttes arvesse Maailmapanga 28. märtsi 2014. aasta aruannet „ELi-Türgi tolliliidu hindamine“,
- võttes arvesse komisjoni aruannet Türgi edusammude kohta viisanõude kaotamise tegevuskava nõuete täitmisel (COM (2014)0646),

⁽¹⁾ ELT C 341 E, 16.12.2010, lk 59.

⁽²⁾ ELT C 199 E, 7.7.2012, lk 98.

⁽³⁾ ELT C 257 E, 6.9.2013, lk 38.

⁽⁴⁾ Vastuvõetud tekstid, P7_TA(2013)0184.

⁽⁵⁾ Vastuvõetud tekstid, P7_TA(2013)0277.

⁽⁶⁾ Vastuvõetud tekstid, P7_TA(2014)0235.

⁽⁷⁾ Vastuvõetud tekstid, P8_TA(2014)0052.

⁽⁸⁾ Vastuvõetud tekstid, P8_TA(2015)0014.

⁽⁹⁾ Vastuvõetud tekstid, P8_TA(2015)0094.

⁽¹⁰⁾ ELT L 51, 26.2.2008, lk 4.

Kolmapäev, 10. juuni 2015

- võttes arvesse Kati Piri tööd väliskomisjoni alalise raportöörina Türgi küsimustes,
 - võttes arvesse kodukorra artikli 123 lõiget 2,
- A. arvestades, et ühinemisläbirääkimisi Türgiga alustati 3. oktoobril 2005. aastal ning et selliste läbirääkimiste alustamine on lähtepunkt õiglasel ja rangel tingimuslikkusel ning reformimise kohustusel põhinevale pikaajalisele protsessile, mille tulemusi ei saa ette ennustada;
- B. arvestades, et EL on endiselt valmis laienema, kuna see on oluline poliitikavahend rahu, demokraatia, julgeoleku ja heaolu edendamiseks Euroopas; arvestades, et iga kandidaatriiki hinnatakse tema saavutuste põhjal, ning et sellest lähtuvalt ei näe Euroopa Komisjon ette ELi laienemist praeguse parlamendikoosseisu ametiajal;
- C. arvestades, et Türgi on võtnud endale kohustuse täita Kopenhaageni kriteeriumid, viia ellu piisavad ja tulemuslikud reformid ning edendada heanaaberlikke suhteid ja ühtlustada õigusaktid järk-järgult ELi omadega; arvestades, et nendes jõupingutustes tuleks näha Türgi võimalust tugevdada oma institutsioone ja jätkata demokratsiseerimis- ning moderniseerimisprotsessi;
- D. arvestades, et Freedom House'i pressi- ja meediavabaduse viimase hinnangu kohaselt ei ole Türgi press vaba ning internet on ainult osaliselt vaba;
- E. arvestades, et Piirideta Ajakirjanikud klassifitseerisid Türgi 2014. aastal üheks neist riikidest, kus ajakirjanikke kõige rohkem ähvardati ja füüsiliselt rünnati;
- F. arvestades, et EL peaks jääma Türgi reformide võrdlusaluseks;
- G. arvestades, et Kopenhaageni kriteeriumide täielik täitmine ning ELi võime võtta vastu uusi liikmeid kooskõlas 2006. aasta detsembri Euroopa Ülemkogu järeldustega jääb ELiga ühinemise aluseks;
- H. arvestades, et keskne tähtsus ühinemisprotsessis on õigusriigi põhimõttel, mis hõlmab eelkõige võimude lahusust, võitlust korrupsiooni ja organiseeritud kuritegevusega, kogunemisvabadust ja rahumeelse protestimise vabadust, sõna- ja meediavabadust, naiste õigusi, usuvabadust, (rahvus)vähemuste hulka kuuluvate isikute õigusi ning võitlust haavatavate rühmade, nagu romade, lesbide, geide, biseksuaalide, trans- ja intersooliste (LGBTI) inimeste diskrimineerimisega;
- I. arvestades, et oma teatises „Laiemisstrateegia ja peamised ülesanded aastatel 2014–15“ järeldas komisjon, et Türgi on ELi strateegiline partner majanduse ja energiajulgeoleku vallas ning Türgiga välispoliitilistes küsimustes koostööd teha on äärmiselt oluline; arvestades, et komisjon väljendas samas teatises muret seoses selliste teemadega nagu põhiõiguste kaitsmine, kohtusüsteemi sõltumatus, õigusriigi põhimõtte järgimine, kogunemisvabadus ja sõnavabadus;
- J. arvestades, et Türgi ei ole siiani, juba üheksandat aastat järjest, rakendanud EÜ ja Türgi assotsiatsioneerimislepingu ning selle lisaprotokollide sätteid; tuleb meelde, et sel keeldumisel on endiselt tugev mõju läbirääkimistele;
- K. arvestades, et Türgi peab stabiilsuse tugevdamiseks ning heanaaberlike suhete edendamiseks rohkem pingutama, et lahendada kooskõlas ÜRO põhikirja sätete ja rahvusvahelise õigusega veel lahendamata kahepoolsete küsimused, sealhulgas täitmata õiguslikud kohustused ning vaidlused lähinaabritega maa- ja merepiiride ning õhuruumi üle;
- L. arvestades, et Türgi ametivõimud ei nõustunud õigeusu seminari taasavamisega Heybeliada saarel;

Kolmapäev, 10. juuni 2015

ELi-Türgi suhete hetkeseis

1. väljendab heameelt komisjoni Türgit käsitleva 2014. aasta eduaruande üle ning toetab selle järelt, et Türgi on ELi oluline strateegiline partner ning aktiivsed ja usaldusväärsed ühinemisläbirääkimised on ELi-Türgi suhete täieliku potentsiaali ärakasutamiseks sobiv raamistik; rõhutab, et reformiprotsess ELiga ühinemise läbirääkimiste raames on Türgile märkimisväärne võimalus arendada välja kindlate institutsioonidega tugev pluralistlik demokraatlik süsteem, millest saaksid kasu kõik Türgi kodanikud, ning saavutada tihedamad suhted ELiga; palub komisjonil senine läbirääkimiste pidamise viis läbi vaadata ning hinnata, kuidas ELi-Türgi suhteid ja koostööd saaks parandada ja intensiivistada;

2. rõhutab, et dialoogil, tihedal koostööl, vastastikusel kohustuste võtmisel ja läbirääkimistel põhinevad ELi ja Türgi tõhusad ja toimivad suhted tuleksid kasuks mõlemale, pidades silmas nende geograafilist lähedust, ajaloolisi sidemeid, ELis elavat suurt türki kogukonda, tihedaid majandussidemeid ja ühiseid strateegilisi huve; kutsub Türgit üles käsutama reformiprotsessi oma sisepoliitiliste otsuste keske osana; on seisukohal, et EL peaks kasutama võimalust saada Türgi edasise demokratiseerimise protsessi peamiseks toetajaks, edendades universaalseid väärtusi ja Euroopa regulatiivseid standardeid reformiprotsessi võrdluselustena ning toetades Türgit kindlate, demokraatlike institutsioonide ja tõhusate õigusaktide väljatöötamisel, mis põhinevad põhiõiguste, inimõiguste ja õigusriigi põhimõtte austamisel ning esindavad ja kaitsevad Türgi ühiskonna kõigi sektorite huve;

3. ergutab Türgi valitsust kiirendama läbirääkimiste kulgu ning võtma selge kohustuse austada ELi jaoks keskeid demokraatlikke väärtusi ja põhimõtteid; toetab uut Euroopa Komisjoni suhete tugevdamisel Türgiga, pidades silmas ühiseid huve ja probleeme; võtab teadmiseks 22. peatükki (regionaalpoliitika) käsitlevate läbirääkimiste alustamise 2013. aasta novembris;

4. väljendab heameelt kõige kaasavama ja esinduslikuma parlamendi valimise üle Türgi lähiajaloo, mis kajastab riigi mitmekesisust; tunnustab Türgi demokraatia tugevust ja tema kodanike demokraatlikku vaimu, millest andis tunnistust väga kõrge valimisaktiivsus ja kodanikuühiskonna vabatahtlike muljetavaldav osalus valimispäeval; kutsub kõiki erakondi üles töötama stabiilse ja kaasava valitsuse moodustamise nimel, eesmärgiga taaselustada Türgi demokratiseerimisprotsess ja ELiga peetav reformidealane dialoog;

5. toonitab, et oluline on teha rohkem pingutusi inimestevaheliste otsekontaktide loomisel, et tekitada Türgi ja ELi vahel soodne koostöökeskkond; rõhutab sellega seoses, et ELi ja Türgi tihedamate suhete huvides tuleks teha konkreetseid edusamme viisanõude kaotamiseks vastavalt sellele, kuidas täidetakse nõudeid, mis on sätestatud Türgiga viisavabaduse kehtestamise tegevuskavas; rõhutab, et vahepealsel ajal peaks EL lihtsustama viisa saamise korda ettevõtjatele ning edendama aktiivselt üliõpilaste ja akadeemilisi vahetusprogramme ning kodanikuühiskonna ELi pääsu võimalusi; on veendunud, et parem pääs ELi annaks laiema toetuse reformiprotsessile Türgis;

Õigusriik ja demokraatia

6. võtab teadmiseks, et Türgi on jätkanud varasematel aastatel alustatud reformide elluviimist; kiidab sellega seoses erakondi ja valimiskampaaniaid käsitlevas õigusraamistikus tehtud muudatusi, mille kohaselt nüüd on lubatud teha poliitilisi kampaaniaid muudes keeltes kui türki keel, legaliseeritakse erakonna kaasjuhtimine ja lihtsustatakse erakondade kohalikke organisatsioone reguleerivaid eeskirju; kordab, et tähtis on alandada 10 % valimiskünnist, et anda poliitilise osalemise võimalus Türgi ühiskonna kõigile liikmetele;

7. rõhutab, et uus, pluralistlikku, kaasavat ja sallivat ühiskonda edendavatel sätetel põhinev põhiseadus toetaks reformiprotsessi ja annaks kindla aluse põhivabadustele ja õigusriigile; tunnustab tööd, mida tegi põhiseaduslik lepituskomitee, kes jõudis enne laialisaatmist konsensusel põhiseaduse 60 muudatuse suhtes; kordab üleskutset jätkata põhiseaduse reformiprotsessi, ning toonitab, et uus põhiseadus peab tuginema laiale konsensusel kogu poliitilise spektri ulatuses ja ühiskonnas tervikuna; ergutab Türgit konsulteerima põhiseaduse reformiprotsessi raames Veneetsia komisjoniga;

Kolmapäev, 10. juuni 2015

8. väljendab heameelt Türgi valitsuse välja töötatud uue strateegia üle korraldada kõigi uute õigusaktide liikumine ELi asjade ministeeriumi kaudu, mille eesmärk on suurendada ministeeriumi koordineerivat rolli ning tõhustada õigusaktide eelnõude vastavust ELi standarditele; soovib sellega seoses konsulteerida võimaluse korral alati tihedalt Veneetsia komisjoniga ja pidada intensiivsemat dialoogi Euroopa Komisjoniga väljatöötamisel olevate uute seaduste ja olemasolevate seaduste rakendamise üle, et tagada kooskõla ELi õigustikuga;

9. rõhutab, et õigusloomeprotsessi käigus on oluline piisavalt konsulteerida kodanikuühiskonnaga; soovib seetõttu töötada välja struktureeritud kodanikuühiskonnaga konsulteerimise mehhanismid, mis oleksid seadusandliku ja poliitikakujundamise protsessi ning uute õigusaktide rakendamise üks osa; kiidab Türgi ärksat kodanikuühiskonda; toonitab, et viivitamatult on vaja mõjusaid reforme ühinemisvabaduse ja sõnavabaduse tagamiseks, et võimaldada kodanikuühiskonna organisatsioonidel tegutseda vabalt ja parandada nende juurdepääsu rahastamisele;

10. toetab kindlalt ja ergutab Türgi valitsuse ja kõigi teiste huvirühmade pingutusi, et saavutada terviklik ja kestlik tulemus kurdi kogukonna rahuprotsessis, toetudes läbirääkimistele ELi keelatud terroriorganisatsioonide nimekirja kuuluva Kurdistani Töölisparteiga (PKK), ning kurdi kogukonna sotsiaalmajanduslik ja poliitiline integreerimine; toetab kindlalt Rahvaste Demokraatliku Partei (HDP) teadet PKK erakorralise kongressi kohta, et relvad maha panna ja edendada demokraatliku poliitika meetodit; soovib tungivalt, et valitsus käsitaks endiselt prioriteedina ja jätkaks kurdi päritolu kodanike sotsiaalsete, kultuuriliste ja poliitiliste õiguste tugevdamist ning võrdset kohtlemist; väljendab heameelt Türgi Suure Rahvuskogu poolt 11. juunil 2014 vastu võetud seaduse üle, mille eesmärk on „anda leppimisprotsessile tugevam õiguslik alus“ ning mis hõlmab meetmeid terrorismi likvideerimiseks, sotsiaalse kaasatuse tugevdamiseks, nende reintegreerimiseks, kes lahkuvad PKKst ja panevad relvad maha, ning endiste võitlejate naasmise suhtes avaliku arvamuse ettevalmistamiseks; on seisukohal, et kurdi küsimuse lahendamine on esmatahtis ning annaks olulise positiivse panuse demokraatia, rahu, stabiilsuse ja inimõiguste kaitsmise heaks Türgis; ergutab seepärast kõiki erakondi seda protsessi toetama; palub komisjonil anda tehnilist tuge ja eraldada vahendeid, mis on kättesaadavad muu hulgas ühinemiseelse abi rahastamisvahendi raames, sotsiaal-majandusliku integratsiooni ja haridusprogrammidele Türgi kaguosas eesmärgiga tugevdada kurdi küsimuse lahendamise protsessi; märgib, et 22. peatükki (regionaalpoliitika) käsitlevad läbirääkimised võivad aidata Türgil määratleda tõhusa ühtekuuluvusprogrammi riigi kaguosa jaoks;

11. peab kahetsusväärseks Türgi riikliku hüdrotoode ameti otsust jätkata Ilisu tammi ehitustöid, millel on laastavad sotsiaalsed, ökoloogilised ja poliitilised tagajärjed; tuleb meelde, et selles piirkonnas elavad peamiselt kurdid ning et tammi ehitusel on tõsised tagajärjed kurdi elanikkonna ja kultuuri jaoks;

12. väljendab muret Transparency International'i poolt 3. detsembril 2014 avaldatud 2014. aasta korrupsiooni tajumise indeksi pärast, mis osutab tajutava korrupsiooni olulisele suurenemisele Türgis viimase aasta jooksul ja paigutab Türgi nüüd 64. kohale; peab äärmiselt kahetsusväärseks viisi, kuidas Türgi valitsus ja parlament reageerisid 2013. aasta detsembris esitatud korrupsioonisüüdistustele, mis olid suunatud muu hulgas valitsusliikmete vastu, ning asjaolu, et äärmiselt tõsiste korrupsioonijuhtumite uurimisele ei järgnenud järelmeetmeid; väljendab muret korrupsioonijuhtumeid käsitletud uurivatele ajakirjanikele esitatud kriminaalsüüdistuste pärast; nõuab 2013. aasta detsembris esitatud süüdistuste läbipaistvat ja sõltumatut uurimist; rõhutab, et vaja on suuremat poliitilist tahet töötada välja asjakohane õigusraamistik, et võidelda korrupsiooni vastu, mis mitte ainult ei kahjusta institutsioonide demokraatlikku toimimist ja inimeste usaldust demokraatia vastu, vaid võib lisaks kahjustada ka majanduslikku arengut ja soodsat investeerimiskeskonda;

13. väljendab muret kohtunike ja prokuröride kõrget nõukogu käsitlevasse seadusesse tehtud hiljutiste muudatuste pärast ning sellele järgnenud mitmete kohtunike ja prokuröride ülesannete muutmise ja vallandamise ning politseiametnike vahistamise, ülesannete muutmise ja vallandamise pärast, mis tekitab tõsiseid ja põhjendatud kahtlusi seoses kohtusüsteemi sõltumatuse, erapooletuse ja tõhususe ning võimude lahususe ja õigusriigi põhimõtte järgimisega, mis on Kopenhaageni poliitiliste kriteeriumide keske; väljendab muret selle pärast, et olulistesse õigusaktidesse tehakse sageli muudatusi ilma asjaomaste huvirühmadega konsulteerimata; kiidab heaks terrorismivastase seaduse artikli 10 tühistamise; väljendab sellegipoolest muret seoses asjaoluga, et mõistete ulatuslikud määratlused muudavad terrorismivastase seaduse kohaldamisala ülemäära laiaks ning võimaldavad erakordselt laia tõlgendamist; tuleb meelde vajadust reformida karistusseadustiku artiklit 314, nii et kohtulikult jälitada saaks ainult neid, kes on terrori- või relvastatud organisatsioonide liikmed või aitavad nende tegevusele kaasa; nõuab, et koostöös kõigi asjaomaste huvirühmadega võetaks vastu ELi nõuetele vastav kohtureformi strateegia; kiidab esimesi samme, mis on tehtud eelvangistuse maksimaalse pikkuse vähendamiseks 10

Kolmapäev, 10. juuni 2015

aastalt 5 aastale, kuid rõhutab tungivalt, et eelvangistuse kestust tuleb veelgi vähendada, et seda ei kasutataks *de facto* karistusena; toonitab piirkondlike apellatsioonikohtute loomise tähtsust ning kõikide asjaomaste meetmete võtmise olulisust, et tagada nõuetekohane menetlus; ergutab Türgit jätkama kohtusüsteemi reformi, et tagada õiguskaitsse õiglase ja tulemuslik kättesaadavus kõikide laste jaoks;

14. väljendab tõsist muret 26. aprillil 2014 jõustunud seaduse 6532 üle, mis suurendas märkimisväärselt riikliku luureameti (MİT) volitusi ning kahjustas meediavabadust, sõnavabadust ja üldsusele huvi pakkuvale teabele juurdepääsu õigust, mistõttu selle ameti personal on praktiliselt kohtulikult puutumatu ja millega rikutakse eraelu puutumatuse kaitse eeskirju, sest amet võib hankida isikuandmeid ilma kohtuotsuseta; on arvamusel, et need sätted rikuvad Türgi kohustusi, mis tulenevad rahvusvahelisest humanitaarõigusest ja ka siseriiklikest seadustest;

15. peab kiiduväärseks Türgi konstitutsioonikohtu arvukaid tähtsaid otsuseid, millega kaitstakse õigusriigi põhimõtet ja põhiõigusi, nagu sõnavabadus, ning mis näitavad põhiseadusliku süsteemi vastupidavust; märgib lisaks, et konstitutsioonikohtu otsustes toodi esile uurimise ja järgnenud kohtuprotsesside halb korraldus Energekoni ja Sledgehammeri kohtuasjades; väljendab heameelt selle üle, et konstitutsioonikohus võtab jätkuvalt vastu individuaalseid kaebusi; väljendab muret karistusseadustiku muutmise pärast ja eelkõige termini „õigustatud kahtlus“ kasutamise pärast, mis annab võimaluse opositsiooni meelevaldseks ründamiseks; juhib tähelepanu asjaolule, et muudatused võeti vastu Euroopa Komisjoniga konsulteerimata, mis on läbirääkimistel kokkulepituga vastuolus;

16. väljendab tõsist muret suure poliitilise polariseerumise pärast Türgis; tuletab meelde, et mis tahes demokraatliku režiimi keskmes peaks olema pluralism; nõuab seetõttu tungivalt, et edendataks dialoogi kogu Türgi poliitilise spektri ulatuses; rõhutab, et olulise tähtsusega pikaajaliste reformiprotsesside, uue põhiseaduse ja kurdi küsimuse lahendamiseks peetavate kõneluste puhul on selline dialoog vältimatult vajalik; kutsub valitsevat erakonda ja opositsiooni tegema koostööd ja jõudma konsensuseni ning kaasama kodanikuühiskonna aktiivselt otsustusprotsessidesse;

Inimõiguste ja põhivabaduste austamine

17. väljendab heameelt selle üle, et 2014. aasta märtsis võeti vastu Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni rikkumise ärahoidmise tegevuskava, mis on oluline samm, et ühtlustada Türgi õigusraamistik Euroopa Inimõiguste Kohtu kohtulahenditega, ning ootab, et valitsus võtaks edasisi meetmeid selle soovitude rakendamiseks; rõhutab, et Türgi Euroopa Nõukogu liikmesus kohustab riiki järgima kõrgeid poliitilisi ja õiguslikke standardeid ning palub Türgil teha reformide vallas täielikku koostööd Euroopa Nõukogu ja Veneetsia komisjoniga; toonitab, et läbirääkimiste edenemine sõltub õigusriigi põhimõtte ja põhiõiguste austamisest;

18. märgib murega, et enamik uurimisi seoses Gezi pargis 2013. aasta mais ja juunis toimunud sündmustega ning ülemäärase jõu kasutamise ning politseipoolse kuritarvitamise süüdistustega on ikka veel pooleli ja nende käigus on tehtud vähe edusamme väidetavate toimepanijate kindlakstegemisel; toonitab, et pärast arvukaid kaebusi politseiametnike poolt jõu kasutamise kohta Gezi protestide ajal avaldas ombudsman aruande, milles leidis, et jõu kasutamine oli ebaproportsionaalne; kutsub Türgi ametivõime üles seda kõigile nendele kannatanutele heastama, kes olid vägivallatud protestijad või kes ei olnud protestijate seas, vaid sattusid sündmuspaigale kogemata; nõuab, et riigiametnike poolt toime pandud väidetava väärkohtlemise kõikide juhtude tõhus ja erapooletu uurimine viidaks lõpule ning vastutajad antaks kohtu alla; toonitab vajadust võtta seejärel kooskõlas kehtivate rahvusvaheliste standarditega vastu selged eeskirjad jõu kasutamise ja politsei rolli kohta; nõuab rahumeelse kogunemise suhtes kehtestatud piirangute kaotamist ning rõhutab, et muud seadusi, nagu nt terrorismivastaseid seadusi, ei tohiks kasutada selleks, et takistada inimeste õigust rahumeelselt protestida, samuti ei tohiks rahumeelsed meeleavaldused anda põhjust vahistamiseks; kutsub Türgi valitsust üles tagama õiguskaitsesüsteemide võimu piisava, objektiivse ja läbipaistva kontrolli ja tasakaalu; soovib Türgi ametiasutustel luua sõltumatu ja tõhus politseiga seotud kaebuste mehhanism; väljendab sügavat muret siseriikliku julgeoleku õigusaktide paketi pärast, millega rikutakse põhimõtet, mille kohaselt politsei tegevusele tuleb kohaldada kohtulikku järelevalvet, samuti on paketi reguleerimisala ülemäärane ulatuslik;

Kolmapäev, 10. juuni 2015

19. toonitab vajadust vaadata läbi Türgi riiklikku inimõiguste institutsiooni käsitlev seadus, et muuta see institutsioon sõltumatuks asutuseks, mida rahastatakse piisavalt, mis on avalikkuse ees aruandekohustuslik ja milles osalevad kodanikuühiskonna rühmad; võtab teadmiseks ombudsmani aruandes antud soovitusel, sealhulgas nõudmise, et politsei kasutaks jõudu diferentseeritult ja proportsionaalselt ning üksnes viimase abinõuna ja järelevalve all; rõhutab, et on tähtis tugevdada ombudsmani algatusõigust, tema võimet viia läbi kohapealseid kontrolle ja tagatisi, et ombudsmani otsuste suhtes võetakse asjakohaseid järelemeetmeid;

20. tunnustab Türgit kasvava roma kodanikuühiskonna eest; loodab, et uutele roma organisatsioonidele antakse toetust ja aega, et nad saaksid võtta sisukalt osa koostööalgatustest, et kavandada ja rakendada meetmeid kohalikul ja riigi tasandil; soovib valitsusel ühendada olemasolevad eluasemeprojektid sotsiaalsete ja pikaajaliste aspektidega, nagu tervishoid ja haridus; kiidab heaks üldised tegevuskavad, mille eesmärk on võidelda diskrimineerimisega ja mis võivad anda romadele suurema juurdepääsu tööturule;

21. nõuab, et Türgi valitsus võtaks meediavabaduse tagamist prioriteetse ülesandena ning looks asjakohase õigusraamistiku, mis kindlustab rahvusvahelistele standarditele vastava pluralismi; mõistab hukka Türgi valitsuse püüded keelata juurdepääs sotsiaalmeediale ja veebisaitidele või sulgeda veebisaidid ilma kohtu korralduseta, piirava lähenemise sõnavabadusele ning surve meediaväljaannetele ja ajakirjanikele, mis viib tihti ajakirjanike hirmutamise, koondamise või vahistamiseni ja ulatusliku enesetsensuurini; juhib tähelepanu sellele, et sõnavabaduse rikkumised sagenesid pärast 2013. aasta detsembri korrupsiooniskandaali; peab vajalikuks õigusraamistiku loomist, millega reguleeritaks meediagruppide omandisuhteid; kordab uuesti, et EL seisab sõnavabaduse eest selle kõigis väljendustes ning palub ELi delegatsioonil Türgis jätkata ajakirjanike ja inimõiguste kaitsjate kohtuasjade menetlemise jälgimist;

22. mõistab hukka hiljutised politseihaarangud ning mitmete ajakirjanike ja meediaesindajate kinnipidamise 14. detsembril 2014; tuletab meelde, et vaba ja mitmekesine ajakirjandus on iga demokraatia aluspõhimõte, nagu ka nõuetekohane kohtumenetlus ja kohtusüsteemi sõltumatus; rõhutab seepärast, et kõikidel juhtudel tuleb i) esitada põhjalik ja läbipaistev teave süüdistatavate vastu esitatud süüdistuste kohta, ii) anda süüalustele täielik juurdepääs süüstavatele tõenditele ja kõik kaitseõigused ning iii) tagada juhtumite asjakohane käsitlemine, et selgitada viivitamata ja kahtluseta välja, kas süüdistused vastavad tõele; kutsub Türgi ametivõime üles neid juhtumeid võimalikult kiiresti läbi vaatama ja lahendama ning järgima asjakohaseid rahvusvahelisi menetlusnõudeid nende juhtumite käsitlemisel, mille puhul nõutakse kohtumenetluse jätkamist;

23. kinnitab, et Türgi valitsuse hiljutised ajakirjandusvabaduse ja arvamuste paljususe vastased sammud ei ole kooskõlas Euroopa Liidu põhiõigustega ning seega läbirääkimiste pidamise mõttega;

24. on seisukohal, et ELile omaste põhiväärtuste ja õigusriigi põhimõtte järgimiseks on Türgis tingimata vajalikud reformid kohtusüsteemi ja põhiõiguste ning õiguse, vabaduse ja turvalisuse valdkonnas; on ka kindlalt seisukohal, et 23. peatüki (kohtusüsteem ja põhiõigused) ja 24. peatüki (õigus, vabadus ja turvalisus) ametlike avamiskriteeriumide täitmine on tähtis samm edendamaks tõeliselt tulemuslikke reforme ja tagamaks, et Türgi reformiprotsessi kujundatakse Euroopa väärtuste ja standardite alusel; kutsub nõukogu veel kord üles alustama kohe pärast nende kriteeriumide täitmist läbirääkimisi kohtusüsteemi ja põhiõiguste ning õiguse, vabaduse ja turvalisuse üle; kutsub Türgit üles sel eesmärgil võimalikult palju koostööd tegema; kutsub komisjoni üles jätkama viivitamata dialoogi ja koostööd Türgiga valdkondades, mida hõlmavad 23. ja 24. peatükk, et edendada ühist arusaamist vajalikest reformidest;

25. tervitab otsust, et õigusriigi põhimõtte ja põhiõigustega, siseküsimustega ja kodanikuühiskonnaga seotud reformideks eraldatakse ajavahemikuks 2014–2020 ühinemiseelse abi II rahastamisvahendi (IPA II) raames rohkem rahalisi vahendeid; rõhutab, et õigusriigi, demokraatia ja põhivabaduste edendamine on ühinemiseelse abi rahastamisvahendist toetuse saamise põhitingimused; kordab nõukogu 2014. aasta detsembris avaldatud järeldust, et hakatakse taotlema suuremat sidusust finantsabi ja ühinemiseelse strateegia rakendamisel tervikuna saavutatud edu vahel ning sealjuures peetakse silmas ka õigusriigi põhimõtte ja põhivabaduste täielikku järgimist; kutsub komisjoni sellele lisaks üles hoolikalt jälgima IPA II rakendamist kõigis kandidaatriikides ning suunama demokraatia ja inimõiguste Euroopa rahastamisvahendi

Kolmapäev, 10. juuni 2015

(EIDHR) olemasolevad vahendid sõnavabaduse toetamiseks, nii et see hõlmaks meediavabadust, meedia mitmekesisust, kogunemis- ja ühinemisvabadust, ametiühingutega seotud õigusi ja mõttevabadust;

26. märgib, et Türgi aitas kaasa sellele, et 1. augustil 2014 jõustus Euroopa Nõukogu naistevastase vägivalga ja perevägivalga tõkestamise ja sellega võitlemise konventsioon (Istanbuli konventsioon); väljendab aga muret naistevastase vägivalga püsivalt kõrge taseme pärast Türgis ning selle pärast, et naistevastase vägivalga vältimiseks ei rakendata oma riigi kaitsvaid õigusnorme; kutsub Türgi ametivõime üles looma piisavalt varjupaiku vägivalgaohvriks langenud naiste ja alaealiste kaitsmiseks; soovib Türgi valitsusel edendada soolist võrdõiguslikkust poliitikas, majanduses, sotsiaal- ja kultuurisfääris, kodanikuühiskonnas ja muudes valdkondades; kutsub Türgi valitsust üles koos kodanikuühiskonna ja asjaomaste ettevõtjate ühendustega soodustama naiste ettevõtlust ning kõrvaldama takistused, mis raskendavad naiste juurdepääsu majandustegevusele, ning nõuab, et Türgi valitsus seaks endale sellega seoses nõudliku eesmärgi parandada naiste tööhõive võimalusi; juhib tähelepanu sellele, et Maailma Majandusfoorumi 2014. aasta ülemaailmses soolise ebavõrdsuse aruandes oli Türgi 142 riigi seas 125. kohal; peab ülimalt kahetsusväärseks mõnede Türgi ametiisikute ja valitsuse esindajate märkusi naiste rolli kohta Türgi ühiskonnas ning rõhutab, et ühiskonnas esinevate naistevastaste stereotüüpide ja eelarvamuste vastu on vaja võidelda;

27. rõhutab, et oluline on jätkata reformiprotsessi mõtte-, südametunnistuse- ja usuvabaduse edendamiseks, võimaldades usukogukondadel registreeruda juriidiliste isikutena, kõrvaldades kõik vaimulike koolitamise, ametisse nimetamise, seadusliku riigis elamise ja ametijärgluse piirangud ning tagades Euroopa Inimõiguste Kohtu kõigi asjaomaste otsuste ja Veneetsia komisjoni soovitude järgimise; rõhutab sellega seoses vajadust arendada dialoogi alaviitide kogukonnaga, tunnustada alaviitide koosoleku- ja palvemaju (*Cemevi*) palvekohtadena ning lubada uuesti avada kreeka õigeusu Halki seminar, kõrvaldada kõik selle normaalsest toimimisest takistavad asjaolud ning lubada ametlikult kasutada oikumeenilise patriarhi vaimulikutiitlit; palub Türgi asjaomastel ametiasutustel tegeleda kõigi lahendamata küsimustega, mis on seotud Mor Gabrieli mungakloostriile kuuluva maa tagastamisega ja teiste süüria õigeusu kiriku maanõuetega; tuletab meelde, et tähtis on kohaselt viia ellu Veneetsia komisjoni soovitud Imvrose ja Tenedose saare kohta seoses omandi kaitse ja haridusalaste õigustega; toonitab, et kooskõlas ELi väärtustega tuleb täielikult austada õigust teistsugustele eluviisidele, nii ilmalikele kui ka usupõhistele, ja säilitada riigi ja kiriku lahutatus; rõhutab vähemuste õiguste kaitset tähtsust; väljendab kahetsust selle pärast, et pärast varasema seaduse tühistamist kaks aastat tagasi ning praegusest õigusvaakumist tingituna ei ole mittemoslemite heategevuslikel sihtasutustel võimalik valida oma juhtorganeid;

28. rõhutab, et vaja on tunnustada inimese õigust keelduda kohustuslikust sõjaväeteenistusest oma veendumuste tõttu;

29. palub Türgil teha tugevaid jõupingutusi selleks, et kaitsta lesbide, geide, biseksuaalide, trans- ja intersooliste inimeste (LGBTI) kogukonna õigusi, ning on seisukohal, et eraldi asutuse loomine võitluseks diskrimineerimise, vihkamist õhutavate avalduste, rassismi, ksenofoobia, antisemitismi ja sallimatusega aitaks tugevdada üksikisikute õigusi Türgis; kutsub Türgit üles vastu võtma ulatuslikke diskrimineerimisvastaseid õigusakte, millega keelataks ka diskrimineerimine ja vihkamist õhutavad avaldused etnilistel, usulistel, seksuaalse sättumusega seotud, soolistel või soolise identiteediga seotud põhjustel, ning võtma sellise diskrimineerimise keelu uude põhiseadusse; väljendab muret sagedaste rünnakute pärast transseksuaalide vastu ning selle pärast, et LGBTI-inimesed ei ole nende vastu suunatud vägivalgaktide eest kaitstud; peab väga kahetsusväärseks, et sallimatusest tulenev kuritegevus LGBTI-inimeste vastu jääb sageli karistamata või selliste õigusrikkujate karistust vähendatakse ohvri nn õigustamatu provokatsiooni tõttu; kordab oma üleskutset Türgi valitsusele anda Türgi relvajõududele korraldus lõpetada homoseksuaalsuse ja transseksuaalsuse liigitamine nn psühohoseksuaalseteks haigusteks;

30. väljendab kahetsust paljude hukkunute pärast Soma ja Ermeneki kaevanduste õnnetustes; väljendab rahulolu selle üle, et Türgi on ratifitseerinud Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni (ILO) konventsiooni ohutuse ja tervishoiu kohta kaevandustes, ning nõuab selle kiiret rakendamist; rõhutab, et tähtis on tegeleda töötervishoiu ja -ohutuse küsimustega kõigis sektorites, ning kutsub Türgi ametiasutusi üles läbipaistvamalt korraldama surmaga lõppenud tööõnnetuste kontrolli; on seisukohal, et ametiühinguvabadus, sotsiaaldialoog ja sotsiaalpartnerite kaasamine on majanduslikult eduka ja pluralistliku ühiskonna arengu seisukohalt ülimalt oluline, ning toonitab, et tähtis on teha edasisi edusamme sotsiaalpoliitika ja tööhõive alal, toetudes ILO konventsioonide asjakohasele ja õigeaegsele rakendamisele; märgib, et tööõiguse ja ametiühingute õiguste osas esineb seadusandlikke puudujääke; rõhutab, et erasektori töötajate ja avalike

Kolmapäev, 10. juuni 2015

teenistujate õigus organiseeruda, õigus alustada kollektiivläbirääkimisi ning õigus streikida tuleb viia kooskõlla ELi õigustiku ja rahvusvaheliste standarditega; nõuab, et Türgi valitsus töötaks välja tegevuskava seaduste parandamiseks ja nende ILO standarditega vastavusse viimiseks; rõhutab, kui tähtis on sotsiaalpoliitikat ja tööhõivet käsitleva peatüki avamiskriteeriumide täitmine Türgi poolt; palub komisjonil anda Türgile asjakohast tehnilist abi tööreformi alal ja edendada ELi nõuete rakendamist;

31. kutsub Türgit üles reguleerima nende osalise tööajaga töötajate töötingimusi, kes praegu kannatavad näiteks nõuetele mittevastavate tingimuste ja puuduliku tööturvalisuse tõttu ning kellel on raske ametiühingu liikmeks astuda; märgib, et kaevandus- ja ehitussektor on Türgi kõige ohtlikumad tööstussektorid, ning nõuab surmaga lõppenud tööõnnetuste läbipaistvat uurimist;

32. kutsub Türgi valitsust üles peatama oma Akkuyuy tuumaelektrijaama ehitamise kavad; juhib tähelepanu, et see jaam on kavandatud piirkonda, kus on karta raskeid maavärinaid, ja oleks seetõttu suureks ohuks mitte ainult Türgile, vaid kogu Vahemere piirkonnale; sellest tulenevalt palub Türgi valitsusel ühineda Espoo konventsiooniga, mis kohustab osapooli üksteist teavitama ja üksteisega konsulteerima kõikide oluliste kaalumisel olevate projektide puhul, millel on tõenäoliselt märkimisväärne piiriülene kahjulik keskkonnamõju; sellega seoses palub Türgi valitsusel kaasata oma naaberriikide, eelkõige Kreeka ja Küprose valitsused Akkuyuy projekti jätkamise kavadesse või vähemalt nendega konsulteerida;

Ühised huvid ja probleemid

33. rõhutab ELi ja Türgi tolliliidu olulisi eeliseid; tuletab meelde, et alates tolliliidu algusest 1996. aastal on Türgi ja ELi vahelise kahepoolse kaubanduse maht rohkem kui neljakordistunud, samal ajal on oluliselt suurenenud EList lähtuvad välismaised otseinvesteeringud Türgi ning süvenenud Türgi ja Euroopa firmade lõimumine, millest on kasu saanud mõlemad; rõhutab sellega seoses siiski ka seda, et tolliliidu positiivse mõju suurendamine on tihedalt seotud tolliliidus kokku lepitud reeglite ja normide järgimisega, ning on seetõttu äärmiselt mures Euroopa ettevõtete kasvavate probleemide pärast kaubanduses Türgiga; osutab Maailmapanga hiljuti tolliliidule antud hinnangut, milles rõhutatakse vajadust viia läbi rida reforme, et säilitada ka tulevikus tihedat majanduskoostööd soodustav keskkond; osutab eelkõige vajadusele i) laiendada tolliliitu põllumajandustoodetele, teenustele ja riigihangetele, ii) luua soodsad tingimused kaubanduse jätkuvaks kasvuks, sealhulgas viisalihtsustus ärireisijatele, ning iii) jätkata intensiivselt konsultatsioone ELi ja Türgi vahel selle kohta, kuidas ELi poolt kolmandate riikidega allkirjastatud vabakaubanduslepingud mõjutavad Türgit;

34. on seisukohal, et Türgi ja ELi poliitilist dialoogi peaks täiendama korrapärane struktureeritud kõrgetasemeline majandusdialoog mõlema poole jaoks olulistes küsimustes, mille hulka kuuluvad ka kaubandussuhted kolmandate riikidega; rõhutab sellega seoses õigusriigi korraliku toimimise ja majandusarengu vastastikust mõju; usub, et on tähtis arendada ja tugevdada Türgi majanduslikku, institutsioonilist ja õigusraamistikku majandus- ja rahapoliitika valdkonnas, pidades eriti silmas keskpanga sõltumatust, ning usub, et see võiks anda olulise panuse Türgi õigusaktide vastavusseviimise liidu õigustikuga; märgib, et majanduskoostööd aitaks oluliselt edendada see, kui Türgi järgiks piisavalt ELi standardeid riigihangete, konkurentsi ning tööhõive ja sotsiaalpoliitika valdkonnas;

35. kinnitab veel kord, et toetab Türgi ja ELi vahel sõlmitud tagasivõtulepingut, mis jõustus 1. oktoobril 2014; ergutab komisjoni jätkama Türgi edusammude jälgimist viisanõude kaotamise tegevuskava nõuete täitmisel; tunneb heameelt tulemuslike jõupingutuste üle, mida on tehtud viisanõude kaotamise tegevuskavas määratletud kriteeriumide täitmisel; tuletab meelde, et viisanõude kaotamise dialoog on tulemuspõhine ning et Türgi peab täitma kõiki nõudeid, mis on kehtestatud viisanõude kaotamise tegevuskavas, sealhulgas eelkõige tagasivõtulepingu kõigi sätete täielikku ja tõhusat rakendamist; kordab, et Türgil on kohustus rakendada tagasivõtulepingut ja viisanõude kaotamist täielikult ja efektiivselt kõigi liikmesriikide suhtes, ning see tähendab ka kõigi ELi liikmesriikide kodanike mittediskrimineerivat viisavaba pääsu Türgi territooriumile; kutsub Türgit üles olemasolevaid kahepoolseid tagasivõtulepinguid täielikult ja tõhusalt rakendama; tuletab meelde, et Türgi on ELi suunduva ebaseadusliku rände üks peamisi transiidiriike, ning nõuab sellega seoses Türgi ja naabruses olevate ELi liikmesriikide piiriülese koostöö parandamist; väljendab rahulolu selle üle, et 2014. aasta aprillis

Kolmapäev, 10. juuni 2015

jõustus Türgis välismaalaste ja rahvusvahelise kaitse seadus ning asutati rände juhtimise peadirektoraat, kuna tegemist on oluliste sammudega seaduslike ja ebaseaduslike rändajate rahvusvahelist kaitset käsitlevate ELi normide järgimise suunas; märgib, et vaja on tihendada Türgi ja kõigi ELi liikmesriikide vahelist koostööd, mille esmane eesmärk on tugevdada Türgi ja ELi liikmesriikide ühiste piiride haldamist; rõhutab, et Türgi peab veelgi suurendama piirijulgeolekut, et võidelda ELi riikidesse suunduva ebaseadusliku rändega;

36. tuletab meelde Türgi strateegilist tähtsust ELi energiapoliitika jaoks ning peab Türgit energiatööstuses tähtsaks partneriks; osutab kolmele lõunapoolse gaasikoridori projektile, mis kiideti heaks 2013. aasta lõpus ja mis aitavad suurendada Türgi gaasitarvete kindlust ja parandavad juurdepääsu ELile kui peamisele energiaturul; on seisukohal, et pidades silmas üha suuremal määral omavahel konkureerivaid energiaturgu ning vajadust mitmekesistatud energiaallikate ja tarneteede järele, võib Türgi oma tohutu taastuvate energiaallikate potentsiaaliga anda olulise panuse ELi energiapoliitika arengusse ja tema ambitsioonidesse energiaravustuse mitmekesistamise osas kooskõlas rahvusvahelise õigusega; väljendab muret Türgi ja Venemaa vahelise tihedama energiaalase koostöö pärast ning on seetõttu seisukohal, et EL peaks kiirendama läbirääkimisi energia üle;

37. tuletab meelde Türgi strateegilist positsiooni ELi partneri ja NATO liikmena ning tema sellest tulenevat ülisuurt geopoliitilist tähtsust ja olulist rolli kõikehõlmavas strateegias, millega püütakse saavutada julgeolekut ja stabiilsust Türgi ida- ja lõunapoolsetes naaberriikides, eelkõige Süürias ja Iraagis; toonitab, et selle piirkonna ülimalt raske sündmuste arengu ja Euroopas toime pandud rünnakute tõttu on väga oluline suurendada ELi ja Türgi poliitilise dialoogi raames dialoogi ja koostööd välispoliitika küsimustes; kutsub Türgit üles etendama aktiivset osa ISILi taoliste terrorirühmituste vastases rahvusvahelises koalitsioonis ning kasutama selleks kõiki enda käsutuses olevaid vahendeid; kutsub Türgit üles tõhustama meetmeid, millega takistada nn võõrvõitlejate, raha või varustuse jõudmist oma territooriumi kaudu ISILi või teiste äärmusrühmitusteni; rõhutab vajadust jätkata ja tõhustada ELi ja Türgi korralist terrorismivastast dialoogi ning rakendada konkreetseid meetmeid ja aktsioone osana meie ühistest jõupingutustest võidelda terrorismi kõikide vormidega; kutsub Türgit üles tagama hästitoimiva piirikontrolli ja samal ajal jätkama humanitaarabi vahendeid kasutades hädavajaliku abi andmist Süüriast tulevatele põgenikele ning tagama turvalisuse Süüria kodusõja tõttu kannatanutele; rõhutab, et oluline on, et ELi ja Türgi kõrgetasemelised dialoogid ja konsultatsioonid välis- ja julgeolekupoliitika küsimustes toimuksid tihedamini, et tagada kummagi osapoole poliitiliste meetmete vastastikune täiendavus ning see, et Türgi koordineeriks oma välispoliitikat jätkuvalt ELi omaga;

38. on arvamisel, et Türgi välisminister tuleks vajaduse korral alati kutsuda välisasjade nõukogu istungile; on arvamisel, et on vaja raamistikku struktureeritud dialoogiks, koostööks ja kooskõlastamiseks välis-, julgeoleku- ja kaitsepoliitilistes küsimustes;

39. peab kahetsusväärseks asjaolu, et vaatamata Kreeka ja Türgi dialoogi ja koostöö heale edenemisele ei ole Türgi Suure Rahvuskogu kuulutatud *casus belli* ähvardust Kreeka vastu ikka veel tühistatud;

40. avaldab Türgile tunnustust Iraagist ja Süüriast saabunud hinnanguliselt 1,6 miljoni pagulase jätkuva abistamise ning humanitaarkaaluksel avatud piiride poliitika jätkamise eest; tunnustab 2014. aasta oktoobris vastu võetud ajutise kaitse direktiivi millega antakse pagulastele kindel õiguslik seisund ning võimalus saada isikutunnistus ja pääseda tööturule; kutsub ELi üles jätkama Türgis asuvatele Süüria ja Iraagi pagulastele mõeldud humanitaarabi rahalist toetamist; juhib tähelepanu sellele, et põgenikelaagrid on maksimaalselt täidetud ning elukoha otsingud raskendavad pagulaste elu ja koormavad nende ressursse; on seisukohal, et EL peaks aktiivselt toetama Türgi valitsust pagulaste abistamise pikaajaliste programmide kindlaksmääramisel ning aitama parandada pagulaste juurdepääsu haridusele, tervishoiule ja (seaduslikule) tööhõivele; kutsub komisjoni üles suurendama ühinemisele abi rahastamisvahendi (IPA II) ning stabiilsuse ja rahu edendamise rahastamisvahendi raames kasutatavaid vahendeid, et aidata anda asjakohast abi kohalikele kogukondadele, kelle elu suur põgenikevool on mõjutanud; kutsub ka ELi liikmesriike üles võimaldama tõelise vastutuse jagamise vaimus kõige haavatavamatele pagulastele (ajutisi) ümberasustamiskohti;

41. kutsub Türgit üles tagama oma partnerite tehnilisel ja rahalisel toel hariduse kättesaadavuse Türgis elavatele Süüria lastele, kelle arv üha suureneb;

Kolmapäev, 10. juuni 2015

Heenaaberlike suhete arendamine

42. nõuab, et Türgi valitsus lõpetaks Kreeka õhuruumi ja territoriaalvete korduvad rikkumised ning Türgi sõjalennukite lennud üle Kreeka saarte;

43. kutsub Türgi valitsust üles edasise viivitusega allkirjastama ja ratifitseerima ÜRO mereõiguse konventsiooni, mille on allkirjastanud ja ratifitseerinud EL ja selle 28 liikmesriiki, ning rõhutab Küprose Vabariigi seaduslikku õigust sõlmida kahepoolseid lepinguid oma majandusvööndi kohta; kutsub Türgit taas kord üles austama kõigi ELi liikmesriikide suveräänseid õigusi, sealhulgas neid, mis on seotud loodusvarade uurimise ja kaevandamisega, kui see on kooskõlas ELi õigustiku ja rahvusvahelise õigusega; kutsub Türgit üles hoiduma igasugustest sammudest, mis võiksid kahjustada heenaaberlike suhteid ja kahepoolsete vaidluste rahumeelset lahendamist soodustavat õhkkonda;

44. peab taunitavaks, et Türgi keeldub täitmast oma kohustust rakendada täielikult ja mittediskrimineerivalt Euroopa Ühenduse ja Türgi vahelise assotsieerimislepingu lisaprotokolliga kõikide liikmesriikide suhtes; tuletab meelde, et sel keeldumisel on läbirääkimisprotsessile jätkuvalt tugev negatiivne mõju;

45. kordab, et toetab kindlalt Küprose taasühinemist, mille aluseks oleks mõlema sealse kogukonna seisukohast õiglane, kõikehõlmav ja toimiv lahendus ning mis toimuks ÜRO peasekretäri kaitse all ja oleks kooskõlas ÜRO Julgeolekunõukogu sellekohaste resolutsioonide ja ELi alusväärtuste ja põhimõtetega, nii et tulemuseks oleks kahest kogukonnast koosnev föderatsioon, millel oleks ühtne suveräänsus, mis oleks rahvusvahelisel areenil ühtne juriidiline isik ja millel oleks ühtne kodakondsus ning kus kaks kogukonda oleksid poliitiliselt võrdõiguslikud ja kõigil kodanikel oleksid võrdsed võimalused; väljendab rahulolu seoses ÜRO erisaadiku Espen Barth Eide teadaandega, et kummagi kogukonna juhid on nõus esimesel võimalusel ÜRO peasekretäri egiidi all läbirääkimisi taasalustama, ning avaldab kindlat toetust jõupingutustele, mida ÜRO erinõunik on teinud kõneluste taasalustamiseks vajalike tingimuste loomiseks; väljendab lootust, et hiljuti valitud Küprose türgi kogukonna juhi taasühinemist ja lepitamist rõhutav sõnum avab läbirääkimisprotsessis uued võimalused; kutsub Türgit ja kõiki asjaosalisi üles taasühinemisläbirääkimisi aktiivselt toetama ning astuma Küprosega suhete normaliseerimiseks vajalikke samme; palub Türgil alustada oma vägede väljatoomist Küprosel ja tagastada Famagusta isoleeritud piirkond ÜRO-le kooskõlas ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooniga 550 (1984); kutsub samal ajal Küprose Vabariiki üles avama ELi tollijärelevalve all Famagusta sadama, et toetada taasühendamisläbirääkimiste edukat lõpuleviimist soodustavat positiivset õhkkonda, ning võimaldama Küprose türklastel ELiga seaduslikult ja kõigile vastuvõetaval moel kaubelda;

46. kordab Euroopa Inimõiguste Kohtu asjakohaseid otsuseid ja kutsub Türgi valitsust üles lõpetama viivitamata Küprose kodanike inimõiguste rikkumine ja nendelt võimaluse võtmine nautida ja kasutada oma omandi-, usulisi ja muid inimõigusi, mis tulenevad Küprose Vabariigi põhiseaduslikust korrast ja ühenduse õigustikust ning ELi aluspõhimõtetest ja -väärtustest;

47. mõistab hukka Türgi asustuspoliitika ja kutsub Türgit üles vältima Türgi kodanike täiendavat asumist Küprose okupeeritud aladele, kuna see on vastuolus Genfi konventsiooni ja rahvusvahelise õiguse põhimõtetega; nõuab tungivalt, et Türgi lõpetaks kõik tegevused, mis muudavad saarel demograafilist tasakaalu ja takistavad seeläbi tulevaste lahenduste leidmist;

48. kutsub Türgit üles võimaldama Küprosel kadunud isikutega tegelevale komisjonile täieliku juurdepääsu kõigile asjasse puutuvatele arhiividele ja militaartsoonidele Küprose põhjaosas, et võimaldada ekshumeerimist, ning esitama kogu asjakohase teabe, mis aitaks leida ümbermaetud säilmeid; nõuab, et kadunud isikutega tegeleva komisjoni tööle pöörataks erilist tähelepanu;

49. nõuab, et Türgi ja Armeenia asuksid omavahelisi suhteid normaliseerima – ratifitseeriks eeltingimusi seadmata protokollid diplomaatiliste suhete sisseseadmise kohta, avaksid piiri ning parandaksid aktiivselt oma suhteid, eelkõige piiriülese koostöö ja majandusliku integratsiooni vallas; tunnustab Türgi ja Armeenia käimasolevat dialoogi;

Kolmapäev, 10. juuni 2015

o

o o

50. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, komisjoni asepresidendile ja liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale, Euroopa Nõukogu peasekretärile, Euroopa Inimõiguste Kohtu presidendile, liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele ning Türgi Vabariigi valitsusele ja parlamendile.
